

مسائل ریاضی ۲ (شماره ۲)

۱. طول قوس هر یک از منحنی‌های زیر را بدست آورید.

$$r(t) = ti + \frac{1}{7}t^2 k \quad 0 < t < 8 \quad (i)$$

$$r(t) = (\cos t, \sin t, 2) \quad 0 \leq t \leq 8\pi \quad (ii)$$

۲. کنج فرنه هر یک از منحنی‌های زیر را بدست آورید.

$$r(t) = (2 \cos t, 2 \sin t, \sqrt{5}t) \quad 0 \leq t \leq 2\pi \quad (i)$$

$$C : x^2 + y^2 + z^2 = 1, z = \sqrt{3}y \quad (ii)$$

۳. معادله خط مماس و صفحه مماس و صفحه قائم بر منحنی‌های زیر را در نقطه داده شده را بدست آورید.

$$r(t) = (\cos t, \sin t, t) \quad X_0 = (-1, 0, \pi) \quad (i)$$

$$x + y + z = 1, \quad x^2 + y^2 + z^2 = 9 \quad X_0 = (1, -2, 2) \quad (ii)$$

۴. ثابت کنید خط مماس بر $r(t) = (a \cos wt, a \sin wt, bt)$ همواره زاویه ثابت با صفحه xy می‌سازد.

۵. نشان دهید منحنی زیر مسطح است و انحناى ثابت دارد.

$$r(t) = (\cos t, \sin t, \sqrt{3} \cos t) \quad -\pi \leq t \leq \frac{\pi}{3}$$

۶. مرکز انحناى بیضی $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$ را بیابید.

۷. ثابت کنید:

$$T' = kN \quad (i)$$

$$N' = -kT + \tau B \quad (ii)$$

$$B' = -\tau \cdot N \quad (\text{iii})$$

۸. شتاب معاس و قائم منحنی $r(t) = (t \cos t, t \sin t, t^2)$ را در لحظه $t = \pi$ بیابید.

۹. فرمولهای k و τ را ثابت کنید

$$k = \frac{|V \times a|}{|V|^3} \quad (\text{i})$$

$$\tau = \frac{|r' \cdot (r'' \times r''')|}{|r \times a|^3} \quad (\text{ii})$$

۱۰. رویه‌ای بیابید که منحنی $(t \cos t, t \sin t, t)$ روی آن می‌گیرد.

۱۱. منحنی حاصل از تقاطع رویه‌های $x^2 + y^2 = 1$ و $z = x^2$ را بیابید.

۱۲. محل تقاطع منحنی $(\sin t, \cos t, t)$ و کره $x^2 + y^2 + z^2 = 5$ را بیابید.

۱۳. ثابت کنید

$$\frac{d}{dt}(f(t)r(t)) = f'(t)r(t) + f(t)r'(t)$$

که f تابع اسکالر و $r(t)$ تابع پارامتری در $\mathbb{R}^3$ است.

۱۴. فرض کنید یک منحنی در مختصات قطبی $r = f(\theta)$ داده شده است انحنا و بردار بکه معاس و بردار بکه قائم و بردار بکه قائم دوم آن را بیابید.

۱۵. انحنا ی یک منحنی $y = f(x)$ در صفحه مختصات را محاسبه کنید.

۱۶. دایره بوسان سهمی $y = x^2$ را در مبدا مختصات بیابید.

۱۷. دایره بوسان بیضی $9x^2 + 4y^2 = 36$ را در نقاط $(2, 0)$ و $(0, 3)$ بیابید.

۱۸. عبارات داده شده را محاسبه کنید

$$\frac{d}{dt}(r_1(t) \cdot (r_2(t) \times r_3(t))) = ? \quad (\text{i})$$

$$\frac{d}{dt}(r_1(t) \times r_2(t)) = ? \quad (\text{ii})$$

۱۹. ثابت کنید اگر $v(t) \neq 0$

$$\frac{d}{dt}|r(t)| = \frac{1}{|r(t)|} r(t) \cdot r'(t).$$

۲۰. طول منحنی $r(t) = at^2i + btj + 3 \ln tkk$ را $1 \leq t \leq T$ بر حسب انتگرال معین بیان کنید. اگر $ab^2 = 4ac$ طول قوس $r(t)$ چقدر است.

نکته اول اینکه صورت سوال نیاز به اصلاح داشت که اعمال $\sqrt{\quad}$ (عبارت $t^{2/3}$ باید $t^{3/2}$ باشد)

(1) $r(t) = t \vec{i} + \frac{2}{3} t^{3/2} \vec{j}$
 $0 < t < 8$

$r(t) = (t, 0, \frac{2}{3} t^{3/2})$
 $v(t) = r'(t) = (1, 0, t^{1/2})$

$|v(t)| = \sqrt{(1)^2 + (0)^2 + (t^{1/2})^2} = \sqrt{1+t^2}$

فرمول طول قوس $L = \int_a^b |v(t)| dt$

طبق فرمول $L = \int_0^8 \sqrt{1+t^2} dt = \frac{1}{2} (t\sqrt{1+t^2} + \ln|t+\sqrt{1+t^2}|) \Big|_{t=0}^{t=8}$

$= \frac{1}{2} (8\sqrt{65} + \ln|8+\sqrt{65}|)$

نحوه استرال

تقریب $t = t \cdot \theta$
 $dt = \sec^2 \theta d\theta$

$\int \frac{\sqrt{1+t^2}}{\sec \theta} \cdot \sec^2 \theta d\theta = \int \sec^3 \theta d\theta$

جزیه $u = \sec \theta \rightarrow du = \sec \theta \cdot \tan \theta$
 $v = t \cdot \theta \rightarrow dv = \sec^2 \theta d\theta$

$I = \sec \theta \cdot \tan \theta - \int \sec \theta \cdot \tan^2 \theta d\theta$

$I = \sec \theta \cdot \tan \theta - \int \sec \theta \cdot (\sec^2 \theta - 1) d\theta$

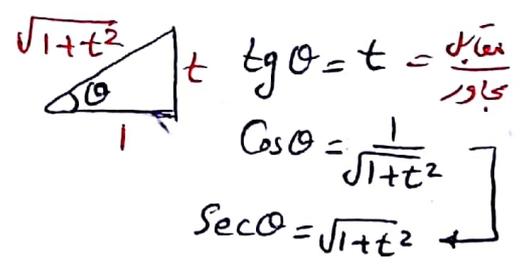
$I = \sec \theta \cdot \tan \theta - \int \sec^3 \theta d\theta + \int \sec \theta d\theta$

$= \ln|\sec \theta + \tan \theta|$

$2I = \sec \theta \cdot \tan \theta + \int \sec \theta d\theta$

$I = \frac{1}{2} (\sec \theta \cdot \tan \theta + \ln|\sec \theta + \tan \theta|)$

$I = \frac{1}{2} (\sqrt{1+t^2} \cdot t + \ln|\sqrt{1+t^2} + t|)$

ابراهیم شاه ابراهیمی
فازنده آزمون هوشی ایران - دانشگاه صنعتی خواجه نصیر
مدرس تخصصی ریاضیات و تکنولوژی
معارف دیفرانسیل، ریاضی آوا
ریاضی هندی، محاسبات عددی

math-teacher.blog.ir

این سوال برتر از اینکه بفهمیم ریاضی ۲
رو به چالش کشید، استرال ریاضی
رو به چالش کشید.

« ابراهیم شاه ابراهیمی »
 « مدرس تخصصی ریاضیات دانشگاه قم »

« دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی »

math-teacher.blog.ir

فرمول $L = \int_a^b |V(t)| dt$

$L = \int_0^{8\pi} 1 dt = t \Big|_0^{8\pi} = \boxed{8\pi}$

(1) $r(t) = (\cos t, \sin t, 2)$ $0 \leq t \leq 8\pi$

$v(t) = r'(t) = (-\sin t, \cos t, 0)$
 $|v(t)| = \sqrt{(-\sin t)^2 + (\cos t)^2 + 0^2} = 1$

سوال 1! جواب بود؛ جهت (z) مثبت
 جهت (x) صاف

فرمول $\vec{T} = \frac{\vec{v}}{|v|}$ و $\vec{B} = \frac{\vec{v} \times \vec{a}}{|\vec{v} \times \vec{a}|}$
 $\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T}$

$|v| = \sqrt{4\sin^2 t + 4\cos^2 t + 5} = 3$

$|\vec{v} \times \vec{a}| = \sqrt{20\sin^2 t + 20\cos^2 t + 16} = 6$

(2) کنج فزنی

(i) $r(t) = (2\cos t, 2\sin t, \sqrt{5}t)$

$v(t) = r'(t) = (-2\sin t, 2\cos t, \sqrt{5})$
 $a(t) = r''(t) = (-2\cos t, -2\sin t, 0)$

$\vec{v} \times \vec{a} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ -2\sin t & 2\cos t & \sqrt{5} \\ -2\cos t & -2\sin t & 0 \end{vmatrix}$
 $= (2\sqrt{5}\sin t, -2\sqrt{5}\cos t, 4)$

طبق فرمول $\vec{T} = \frac{(-2\sin t, 2\cos t, \sqrt{5})}{3} = \left(-\frac{2}{3}\sin t, \frac{2}{3}\cos t, \frac{\sqrt{5}}{3} \right)$ یکم

$\vec{B} = \frac{(2\sqrt{5}\sin t, -2\sqrt{5}\cos t, 4)}{6} = \left(\frac{\sqrt{5}}{3}\sin t, -\frac{\sqrt{5}}{3}\cos t, \frac{2}{3} \right)$ یکم قائم فرعی

$\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ \frac{\sqrt{5}}{3}\sin t & -\frac{\sqrt{5}}{3}\cos t & \frac{2}{3} \\ -\frac{2}{3}\sin t & \frac{2}{3}\cos t & \frac{\sqrt{5}}{3} \end{vmatrix} = (\cos t, \sin t, 0)$ یکم قائم اصلی

ابراهیم شاه ابراهیمی
 فارغ التحصیل مهندسی عمران
 دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

مدرس تخصصی دانشگاه و تدریس؛
 معادلات دیفرانسیل، ریاضیات، ریاضی مهندسی، محاسبات عددی

« باسضاف مسائل ریاضی ۲ » « دانش صفتی خواهد نصیر الدین طوسی » « ابراهیم شاه ابراهیمی »

math-teacher.blog.ir

(ii) (۲) $C: x^2 + y^2 + z^2 = 1, z = \sqrt{3}y$

نکته: ابتدا باید معادله داده شده را بر حسب t پارامتری کنیم تا برقرار معادله را بسازیم.
سپس از بردار مماس $\vec{a}$ و بردار نرم $\vec{n}$ استفاده می‌کنیم تا بردار مماس $\vec{a}$ را بسازیم.

$$x^2 + y^2 + z^2 = 1 \xrightarrow{z = \sqrt{3}y} x^2 + 4y^2 = 1 \quad \begin{cases} x = \cos t \\ y = \frac{1}{2} \sin t \end{cases} \rightarrow z = \frac{\sqrt{3}}{2} \sin t$$

$\rightarrow r(t) = (\cos t, \frac{1}{2} \sin t, \frac{\sqrt{3}}{2} \sin t)$

$v(t) = r'(t) = (-\sin t, \frac{1}{2} \cos t, \frac{\sqrt{3}}{2} \cos t) \rightarrow |v| = \sqrt{\sin^2 t + \frac{1}{4} \cos^2 t + \frac{3}{4} \cos^2 t} = 1$
 $a(t) = r''(t) = (-\cos t, -\frac{1}{2} \sin t, -\frac{\sqrt{3}}{2} \sin t)$

$\vec{v} \times \vec{a} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ -\sin t & \frac{1}{2} \cos t & \frac{\sqrt{3}}{2} \cos t \\ -\cos t & -\frac{1}{2} \sin t & -\frac{\sqrt{3}}{2} \sin t \end{vmatrix} = (0, \frac{1}{2} \sqrt{3}, \frac{1}{2})$

$\rightarrow |\vec{v} \times \vec{a}| = \sqrt{0^2 + (\frac{1}{2} \sqrt{3})^2 + (\frac{1}{2})^2} = \sqrt{\frac{3}{4} + \frac{1}{4}} = 1$

زیر نور $\vec{T} = \frac{\vec{v}}{|v|} = (-\sin t, \frac{1}{2} \cos t, \frac{\sqrt{3}}{2} \cos t) = (-\sin t, \frac{1}{2} \cos t, \frac{\sqrt{3}}{2} \cos t)$

$\vec{B} = \frac{\vec{v} \times \vec{a}}{|\vec{v} \times \vec{a}|} = (0, -\frac{\sqrt{3}}{2}, \frac{1}{2}) = (0, -\frac{\sqrt{3}}{2}, \frac{1}{2})$

$\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ -\sin t & \frac{1}{2} \cos t & \frac{\sqrt{3}}{2} \cos t \\ 0 & -\frac{\sqrt{3}}{2} & \frac{1}{2} \end{vmatrix} = (\cos t, \frac{\sin t}{2}, \frac{\sqrt{3}}{2} \sin t)$

مدرس کشفی دانشگاه، سلولوار است؛
معادلات دفرانسیل، ریاضی او ۲
ریاضی هندسه، محاسبات عددی

ابراهیم شاه ابراهیمی
فازنده آزمون هندسه ایران
دانشگاه صفتی خواهد نصیر الدین طوسی

ابراهیم شاه ابراهیمی

« فارغ التحصیل کارشناس ارشد مهندسی مکانیک »

معادله خط معادس در یک نقطه از خط:

$$\frac{x-x_0}{a} = \frac{y-y_0}{b} = \frac{z-z_0}{c}$$

$\vec{V}(t) = (a, b, c)$

$$a(x-x_0) + b(y-y_0) + c(z-z_0) = 0$$

معادله صفحه قائم:

$$r(t) = (Cost, Sint, t) \quad (۳)$$

$$X_0 (-1, 0, \pi)$$

$$V(t) = r'(t) = (-Sint, Cost, 1)$$

$$X_0 (-1, 0, \pi) \xrightarrow{\text{نظر}} t = \pi$$

$$V(\pi) = (0, -1, 1)$$

$$\xrightarrow{\text{معادله خط}} \frac{x-(-1)}{0} = \frac{y-0}{-1} = \frac{z-\pi}{1}$$

$$\left. \begin{matrix} x = -1 \\ y = -t \\ z = t + \pi \end{matrix} \right\} \text{ویا بصورت}$$

$$\xrightarrow{\text{معادله صفحه قائم}} 0(x-(-1)) + -1(y-0) + 1(z-\pi) = 0$$

$$\boxed{z - y = \pi}$$

بردار $\vec{T}$ (یکه معادس) می تواند

بردار کرسی (معادس برنهم) و یا

بردار نرمال (صفحه قائم برنهم)

در نظر گرفته شود.

$$\vec{T} = \frac{\vec{V}}{|\vec{V}|} \quad \text{چون}$$

می تواند به یک $\vec{V}$ معادله خط معادس

و صفحه قائم برنهم را یافت

« یا سخنام مسائل ریاضی ۲ »

« دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی »

ابراهیم شاه ابراهیمی

« فارغ التحصیل مهندسی مهندسی عمران »

نکته اول اینکه صورت سوال نیاز به اصلاح داشت
که اعمال شد (عبارت $\sin t$ با $2\sin t$ باشد)

$$k = \frac{|\vec{v} \times \vec{a}|}{|\vec{v}|^3}$$

و بعد
اگر

$$|\vec{v}| = \sqrt{\sin^2 t + 4\cos^2 t + 3\sin^2 t} = 2$$

$$|\vec{v} \times \vec{a}| = \sqrt{12 + 0 + 4} = 4$$

$$k = \frac{4}{2^3} = \frac{1}{2}$$

اگر معادله ثابت

$$\tau = \frac{(\vec{v} \times \vec{a}) \cdot \vec{a}'}{|\vec{v} \times \vec{a}|^2} = \frac{(-2\sqrt{3}, 0, 2) \cdot (\sin t, -2\cos t, \sqrt{3}\sin t)}{4^2} = 0$$

ماب برابر صفر است
سطح

math-teacher.blog.ir

ابراهیم شاه ابراهیمی

مدرس تخصصی دروس دانشگاهی؛

معادلات دیفرانسیل، ریاضی ۱ و ۲

ریاضی مهندسی، محاسبات عددی

ابراهیم شاه ابراهیمی
فازنده مسابقه جهانی ریاضیات

«پاسخنامه مسائلی ریاضی ۲»
«دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی»

روش

$$a_T = \frac{d}{dt} (|\vec{v}|) \quad (\text{مماسه})$$

$$a_N = \sqrt{|\vec{a}|^2 - a_T^2} \quad (\text{عمود بر مماسه})$$

$$r(t) = (t \cos t, t \sin t, t^2) \quad (\wedge)$$

$t = \pi$ مماسه و قائم؟

$$v(t) = r'(t) = (\cos t - t \sin t, \sin t + t \cos t, 2t) \rightarrow |v(t)| = \sqrt{1 + 5t^2}$$

$$a(t) = r''(t) = (-2 \sin t - t \cos t, 2 \cos t - t \sin t, 2) \rightarrow |a(t)| = \sqrt{8 + t^2}$$

روش

$$a_T = \frac{d}{dt} (\sqrt{1 + 5t^2}) = \frac{10t}{2\sqrt{1 + 5t^2}} = \frac{5t}{\sqrt{1 + 5t^2}} \quad (\text{مماسه})$$

$$a_N = \sqrt{(8 + t^2) - \frac{25t^2}{1 + 5t^2}} \quad (\text{عمود بر مماسه})$$

مدرس تخصصی دانشگاه و کنکور ارشد
معادلات دیفرانسیل، ریاضی اول
ریاضی مهندسی، محاسبات عددی

math-teacher.blog.ir

۱۰) روی بیضی $(t \cos t, t \sin t, t)$ روی $z = t^2$

$$x = t \cos t \rightarrow \cos t = \frac{x}{t} \quad \cos^2 t + \sin^2 t = 1 \rightarrow \frac{x^2}{t^2} + \frac{y^2}{t^2} = 1 \rightarrow x^2 + y^2 = t^2$$

$$y = t \sin t \rightarrow \sin t = \frac{y}{t}$$

$z = t \rightarrow x^2 + y^2 = z^2$ « مخروط »

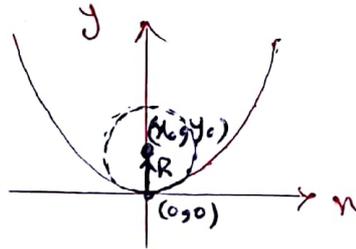
math-teacher.blog.ir

« پاسخ مسائل ریاضی ۲ »

« دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی »

ابراهیم شاه ابراهیمی

« فایده تحصیل کارشناس ارشد مهندسی عمران »

(۱۴) دایره بویس در $(0,0)$ $y = x^2$

معادله دایره: $(x-x_0)^2 + (y-y_0)^2 = R^2$

$(x_0, y_0) = r + R \cdot N$

$R = \frac{1}{k} \quad k = \frac{|v \times a|}{|v|^3}$

$\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T} \quad \vec{T} = \frac{\vec{v}}{|\vec{v}|}$

$\vec{B} = \frac{\vec{v} \times \vec{a}}{|\vec{v} \times \vec{a}|}$

پارامتری کردن $\begin{cases} x = t \\ y = t^2 \end{cases} \rightarrow r = (t, t^2, 0)$

$v = (1, 2t, 0) \rightarrow |v| = \sqrt{1+4t^2}$
 $\frac{|v \times a|}{|v|^3} = 1$

$a = (0, 2, 0)$

$\vec{v} \times \vec{a} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ 1 & 2t & 0 \\ 0 & 2 & 0 \end{vmatrix}$

$\vec{v} \times \vec{a} = (0, 0, 2)$

$|\vec{v} \times \vec{a}| = \sqrt{0^2 + 0^2 + 2^2} = \sqrt{4} = 2$

$\rightarrow (x_0, y_0) = (0, 0) + \frac{1}{2} (0, 0, -1) = (0, 0) + (0, 0, -\frac{1}{2})$

$\rightarrow (x_0, y_0) = (0, -\frac{1}{2})$

دایره بویس (دایره افتاب) $\rightarrow (x-0)^2 + (y - (-\frac{1}{2}))^2 = (\frac{1}{2})^2$

مدرس تخصصی دانشگاه ونگلور ارشد؛
 معادلات دیفرانسیل، ریاضی آرد
 ریاضی مهندسی، محاسبات عددی

ابراهیم شاه ابراهیمی
 کارشناس ارشد مهندسی عمران
 دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

math-teacher.blog.ir

« پاسخ مسائل ریاضی ۲ »
 « دانشگاه صنعتی فواهد نصرالدین صوری »

ابراهیم شاه ابراهیمی
 « کارشناس ارشد مهندسی عمران »

$$9x^2 + 4y^2 = 36 \quad (17)$$

دایره پویک در نقاط (2,0) و (0,3)

$$9x^2 + 4y^2 = 36 \xrightarrow{\div 36} \frac{x^2}{4} + \frac{y^2}{9} = 1$$

$$\begin{cases} x = 2 \cos t \\ y = 3 \sin t \end{cases}$$

$$\vec{r}(t) = (2 \cos t, 3 \sin t, 0)$$

$$\vec{v}(t) = \vec{r}'(t) = (-2 \sin t, 3 \cos t, 0)$$

$$\vec{a}(t) = \vec{r}''(t) = (-2 \cos t, -3 \sin t, 0)$$

$$\vec{v} \times \vec{a} = (0, 0, 6) \rightarrow |\vec{v} \times \vec{a}| = 6$$

نقطه (0,3)
 $t = \pi/2$

$$\begin{cases} \vec{v} = (-2, 0, 0) \\ |\vec{v}| = 2 \\ \vec{T} = \frac{\vec{v}}{|\vec{v}|} = (-1, 0, 0) \end{cases}$$

$$\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ 0 & 0 & 1 \\ -1 & 0 & 0 \end{vmatrix} = (0, -1, 0)$$

$$\vec{B} = \frac{\vec{v} \times \vec{a}}{|\vec{v} \times \vec{a}|} = \frac{(0, 0, 6)}{6} = (0, 0, 1)$$

$$K = \frac{|\vec{v} \times \vec{a}|}{|\vec{v}|^3} = \frac{6}{2^3} = \frac{3}{4} \rightarrow R = \frac{4}{3}$$

$$(x_0, y_0) = (0, 3) + \frac{4}{3}(0, -1) = (0, 3) + (0, -\frac{4}{3}) = (0, \frac{5}{3})$$

معادله دایره احتیاً (پویک)
 $(x-x_0)^2 + (y-y_0)^2 = R^2$

$$(x-0)^2 + (y-\frac{5}{3})^2 = (\frac{4}{3})^2$$

ابراهیم شاه ابراهیمی
 مدرس تخصصی دانشگاه و نلسون ارشد
 معادلات دیفرانسیل، ریاضی آوا
 ریاضی مهندسی، محاسبات عددی

نقطه (2,0)
 $t = 0$

$$\begin{cases} \vec{v} = (0, 3, 0) \\ |\vec{v}| = 3 \\ \vec{T} = \frac{\vec{v}}{|\vec{v}|} = (0, 1, 0) \end{cases}$$

$$\vec{N} = \vec{B} \times \vec{T} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{vmatrix} = (-1, 0, 0)$$

از قبل $\vec{B} = (0, 0, 1)$

$$K = \frac{|\vec{v} \times \vec{a}|}{|\vec{v}|^3} = \frac{6}{3^3} = \frac{2}{9} \rightarrow R = \frac{9}{2}$$

$$(x_0, y_0) = (2, 0) + \frac{9}{2}(-1, 0) = (2, 0) + (-\frac{9}{2}, 0) = (-\frac{5}{2}, 0)$$

دایره پویک
 $(x - (-\frac{5}{2}))^2 + (y - 0)^2 = (\frac{9}{2})^2$